

Veel leerkrachten vragen zich af op welke manier ze de kinderen willen ontvangen als ze straks (gedeeltelijk) weer naar school gaan. In dit artikel vind je een groot aantal 'reflectieve vragen' die je kunnen helpen om weer een goede start te maken als de school weer open gaat. Naast deze vragen heeft stichting NIVOZ ook een vergelijkbaar document met 'suggesties voor in de klas' en een met 'inspirerende blogs, artikelen, filmpjes en podcasts'. Deze zijn ook te downloaden via de website www.nivoz.nl

Reflectieve vragen

vanuit de aandachtsgebieden van Pedagogische Tact

Inleiding

Naar school, wat zo vanzelfsprekend was werd opeens anders. Welke betekenis heeft 'de school' als het gebouw leeg is, zonder de leerlingen, zonder je collega's om je heen.

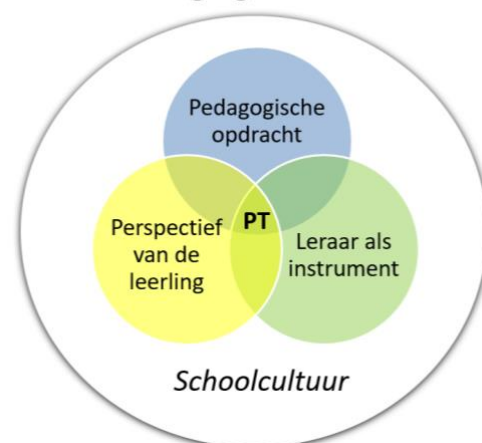
De afgelopen weken is enorm hard gewerkt om 'school' en 'onderwijs' betekenis te geven in een tijd waarin we elkaar niet fysiek konden ontmoeten. Sommige dingen bleven, andere werden anders. Het contact met de leerlingen werd enorm gemist, en toch waren er ook verhalen dat door het één op één contact sommige kinderen anders ontmoet werden dan in de klas.

Het onderwijs zou het onderwijs niet zijn als we niet gewoon doorgaan met elkaar, doen wat we kunnen. En toch vraagt deze periode ook om stilte en reflectie. Samen stilstaan bij wat er is, wat er nog kan, en wat misschien niet meer nodig is.

Hieronder een aantal vragen om hierbij stil te staan. Vanuit de elementen die ook de aandachtsgebieden vormen in ons traject '[Pedagogische Tact](#)': *Schoolcultuur, pedagogische opdracht, het perspectief van de leerling en de leraar als instrument.*

Haal eruit wat voor jou en het team van belang is.

Pedagogische Tact

Schoolcultuur

Samen zijn jullie de school. Of zoals Luc Stevens – founding father van NIVOZ - het in 2018 bij zijn afscheid als wetenschappelijk directeur verwoordde:

'Als u uw werk goed wilt doen, als u het beter wilt gaan doen – nog beter – dan is samenwerking voor de hand liggend. Dan is je collega je steunbron. Je hoeft je niet kwetsbaar te tonen, nee: je toont je open. Kwetsbaarheid wil ik graag vervangen door openheid. Kwetsbaar, raakbaar, ben je omdat jouw werk met de kinderen in de kern van je vereist dat je er helemaal bent, als mens. Maar juist dát – dat er volledig kunnen zijn – vraagt ondersteuning en openheid van collega's onder elkaar. De vraag die ik achter wil laten: heeft u een idee wat u betekent voor uw collega's? Uw presentie, uw persoon – wat die betekenen voor de anderen in de lerarenkamer? Dat is een interessante vraag, ook om eens te stellen aan uw collega's.'

De afgelopen periode heeft iets betekend voor jullie als team. Het heeft patronen zichtbaar gemaakt. Dingen die vanzelfsprekend waren zijn dat opeens niet meer en andersom. We nodigen jullie uit samen stil te staan wat dit betekent voor jullie als team, als collega's.

- Wat heb je gemist aan het contact met collega's?
- Wat vond je juist prettig, dat dat er nu even niet was?
- Welke patronen (zowel ondersteunende als belemmerende) vielen weg nu jullie niet fysiek samen werkten? Welke nieuwe patronen zijn ontstaan?
- Wat heb je geleerd over wat je van collega's nodig hebt? En wat juist niet?
- Welke nieuwe kwaliteiten heb je gezien bij jezelf en bij je collega's?

Welke conclusies trek je hieruit?

- Zou je iets willen veranderen aan de manier waarop jullie als professionals samenwerken?

Lees ook het artikel:

- [Als de scholen weer opengaan, wat is dan het plan?](#) – Hartger Wassink

Of beluister deze podcast:

- John Huiskens en basisschool Onze Wereld: ['School moet zichzelf niet overschatten. Juist nu niet.'](#)

Pedagogische opdracht

De kinderen zijn gemist, dat is zeker. Ieders drijfveren om in het onderwijs te werken zijn aangeraakt, vanuit gemis of vanuit betekenis.

Hieronder een aantal vragen om hierbij stil te staan.

- Als je terugdenkt aan wat deze periode je aan inzichten, overwegingen, uitdagingen, obstakels en mooie momenten heeft gebracht....wat zou je dan nu noteren als de kern van onderwijs? Wat is (nu) het allerbelangrijkste voor jou?
- Wat heb je ontdekt (bijvoorbeeld over relatie, competentie, autonomie) wat je graag zou willen behouden?
 - Relatie: hoe heb je de relatie 'op afstand' met je leerlingen ervaren? Wat heb je gemist? Wat heb je (her)ontdekt?
 - Competentie: Welke nieuwe dingen heb je geleerd de afgelopen periode? Waar ben je trots op? Waar ben/was je onzeker over? Wat doet dat (zowel trots als onzekerheid) met je?
 - Autonomie: Hoe heb jij de 'ruimte' die er wel (of niet) was de afgelopen periode ervaren? (Was dit autonomie? Welke kaders heb je gekregen of gemist?) Hoe ben je hiermee omgegaan? Nam je je verantwoordelijkheid, of soms niet? Wat had je nodig om dit te doen? En van wie?
- Zijn jouw opvattingen over onderwijs veranderd? Zo ja wat? Wat zou je daarmee willen? Hoe help je jezelf om dat 'vast te houden' nu alles weer begint?

Perspectief van de leerlingen

Iedere leerling heeft de afgelopen periode anders beleefd. Neem de kinderen uit je klas eens voor je en neem even de tijd om je in te leven. Om stil te staan bij hoe het dit kind vergaan is en of jij hier voldoende van weet.

- Neem het kind voor ogen:
 - Hoe is deze periode voor dit kind geweest?
 - Welke gevoelens en gedachten heeft het mogelijk gehad?
 - Had dit kind zorgen, angst of had het juist een fijne en vrolijke tijd?
 - Hoe heeft het kind over zichzelf gedacht?
 - Is het zelfvertrouwen van dit kind gegroeid of juist afgenomen?
 - Kijkt het ernaar uit om weer naar school te gaan? Waarom wel of niet?
- Kijk jij er naar uit om dit kind weer te zien?
 - Wat betekent dit voor de manier waarop je het ontvangt?
 - Kun je je voorbereiden op de ontmoeting met dit kind?

Jezelf als instrument

Net als de leerlingen heeft ook ieder van ons de afgelopen periode anders ervaren. Is het gelukt om tussen al het werk door stil te staan bij wat het met jou zelf gedaan heeft, dit neem je mee de klas in.

Daarom de vraag: hoe sta jij ervoor?

- Welke gevoelens (+ en -) hebben de afgelopen periode een rol gespeeld?
- Welke talenten heb je ontdekt bij jezelf?
- Van welke eigenschappen of patronen van jezelf had je last in deze tijd? En waarvan juist profijt?
- Wat wil je daarover vertellen aan je leerlingen?
- Wat zou hen helpen om van jou te horen?
- Waar heb je zin in en waar zie je tegenop?

Welke betekenis geef je aan de antwoorden hierboven en is het aanleiding om dingen niet meer, juist wel of op een andere manier te gaan doen?

Vragen en informatie

Heeft u vragen of wilt eens in contact treden met NIVOZ over uw onderwijspraktijk, als individuele leraar, als team of school, dan zijn wij bereikbaar via onze website en mailadressen.

Hartelijke groet,
Anniek Verhagen, ook namens de andere docenten van stichting NIVOZ.

a.verhagen@nivoz.nl

Stichting NIVOZ *sterkt leraren en schoolleiders
bij de uitvoering van hun pedagogische opdracht.*

De Horst 1
3971 KR Driebergen

Email: info@nivoz.nl

Website: www.nivoz.nl